

FARZAND TARBIYASIDA OTA-ONANING AHAMIYATI

Abdiahadova E'zoza Mashrab qizi

Nizomiy nomidagi TDPU Pedagogika ta'lim yo'nalishi
201-guruh talabasi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada farzand tarbiyasida ota-onaning ahamiyati, komil inson bo'lishini orzu qilgan har bir ota-ona o'zlari farzandlariga o'rnak bo'lishlari, farzand tarbisida xalq pedagogikasi, ajdodlar merosidan foydalanish haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: ota, ona, farzand, tarbiya, ta'lim, ma'naviyat, ma'rifat.

АННОТАЦИЯ

В данной статье представлена информация о значении родителей в воспитании детей, о том, что каждый родитель, мечтающий стать совершенным человеком, должен подавать пример своим детям, о народной педагогике в воспитании детей, использовании наследия предков.

Ключевые слова: отец, мать, ребенок, воспитание, образование, духовность, просвещение.

ABSTRACT

This article provides information about the importance of parents in raising children, every parent who dreams of becoming a perfect person should set an example for their children, folk pedagogy in raising children, and the use of ancestral heritage.

Keywords: father, mother, child, upbringing, education, spirituality, enlightenment.

Farzandlarining komil inson bo'lishini orzu qilgan har bir ota-ona o'zlari farzandlariga o'rnak bo'lishlari kerak. Tarbiya qiluvchining o'zi to'g'ri tarbiyalangan bo'lsagina ko'zlangan maqsadga erishadi, zero o'z irodsi ustidan g'olib kelmagan ota-ona farzandlarida o'zlari targ'ib etayotgan axloqlarining shakllanishiga muvaffaq bo'la olmaydilar. Hozirgi avlod o'tayotgan samaliyotga "xat tashlab ket" deb qichqiradigan avlod emas. U o'sha samaliyotning markasi, tezligi, nima maqsadda qay hududga ketayotganligi, uning imkoniyatlari kabi hususiyatlariga qiziqadi uni chuqurroq idrok etishga urinadi.

Yoshlarimiz XXI asr fan va texnika imkoniyatlarini, butun dunyoda va mustaqil O'zbekistonimizda ro'y berayotgan o'zgarishlarni ko'zi bilan ko'rib turibdi, farzand

tarbiyasiga masul bo'lgan har bir ota – ona yangi avloddan orqada qolmasligi, takomillashib borayotgan jamiyat bilan hamnafas bo'lshi, ularni to'g'ri tarbiyalash uchun hayot bilan birga qadam tashlashi kerak bo'ladi. “O'g'il qizning xulqi yaxshi yoki yomon bo'lsa uning sababchisi ota – onadir” (Yusuf Xos Xojib) Dunyoda bizdek bolajon xalqni toppish qiyin. Lekin, afsuski, oramizda bola tarbiyasini ikkinchi, uchinchi, oxirgi o'ringa qo'yuvchi, bola tarbiyasiga befarqliklari bilan, ma'suliyatini farzand tarbiyasidagi burchini unutgan, millatga, xayotning bardavomligiga, ezgulikka nisbatan hiyonat qilayotganlar ham oz emas. Ota – onaning donoligi, kelajakni o'ylab to'g'ri ish tutishi farzandlar uchun bitmas tuganmas boylik-baxtdir. Inson boshida uchta kulfat bor: O'lim, qarilik, va yomon farzandlar. Qarilik va o'limga chora yo'q, biroq yomon farzandlarni to'g'ri yo'lga solish chorasi bor, bu ota – ona zimmasida, uning tarbiyasidadir. Har bir ota – ona farzandini xushfe'l, e'tiqodli, dunyoqarashi keng bo'lishini orzu qiladi. Bu maqsadda ota – ona farzandiga yoshlikdan boshlab ham moddiy, ham ma'naviy ozuqa berishi, jismini baquvvat qilib tarbiyalashi, farzand iste'dodini kamolga yetkazuvchi, orzu – istaklarni amalga oshirishda ko'maklashishi, shu bilan birgalikda ulardagi salbiy sifatlarni yo'qotishga urinishi zarur. To'g'ri biz hamma narsada cheklov qo'ya olmaymiz, ammo farzand tarbiyasida cheklov so'zining o'rnida chegara iborasini ko'proq qo'llaganimiz yaxshiroqdir hayotimizga, ilm olishimizga dahil qiladigan ta'sir doiralar yo'lini butunlay yopa olmasligimiz mumkin ammo uni ma'lum miqdorda chegaralashga harakat qilsak bo'ladi. Hayotimizni bugungi kunda internet, mobil aloqlarisiz tasavvur qilishimiz qiyin, raqamli texnologiyalar asrida bulardan ayri tarzda rivojlanib bo'lmaydi, biroq bundan foydalanishda farzandlarimizga chegara qo'yishimiz mumkin. Bu borada ota – ona doimo farzandlarning ishlaridan ko'z quloq bo'lib turishlari, ularning bo'sh vaqtlaridan unumli foydalanishlariga yordam, maslahat berib turishlari kerak. Ota – ona farzandining maktabdagi o'qishi, ilim olishi maktabdagi, jamiyatdagi axloqi, yurish – turishi kabi muhim xususiyatlarga oddiy holdek qaramasdan e'tiborli bo'lishi lozim. Ularni jismoniy mehnatda chiniqtirishi kerak, agar ota – ona bu naraalar o'rniga faqat kelajakning moddiy asosini o'ylasa, yo'qotilgan vaqt bilan birga uning ma'naviy poydevori ham qulab boraveradi. Hozirgi davrda biz aynan shu masalada ko'proq qayg'urishimiz kerak. Ayniqsa gap farzandlar tarbiyasi masalasida borayotganda. Ana shundagina yurtimizda Imom Buxoriy, Sohibquron Temur, Mirzo Ulug'bek, Alisher Navoiy, Nodirabegim, Uvaysiy kabi buyuk shaxsiyatlar kamolga yetishi mumkin. O'zbek pedagogikasining bunyodkorlaridan bo'lgan Abdulla Avloniy Har kishining dunyoda oromi joni tarbiyat

Balki oxirida erur dorulamoni tarbiyat.

Tarbiyat hamroh etadur hur ila rizvonlara

Gar desam bo‘lmas xato, jannat makoni tarbiyat- deya yozganlarida butun bir millat haqiqatini isbot etadilar. Bola tarbiyasiga e‘tiborli bo‘lmagan millat inqirozga yuz tutadi, farzandlarini yot qo‘llarga va yot madaniyatlar ixtiyoriga berib qo‘yadi bu birgin ota– onaning emas bola tarbiyasiga ma’sul bo‘lgan ustozning, mahallaning, jamiyatning va butun boshli tariximizning, millatimizning ham yo‘qotishidir.

Ota – ona farzand tarbiyasida qiyosiy tarbiyaga ko‘p murojat qilishga urinadi bu holda o‘zi bilmagan kamchilik va xatolarga yo‘l qo‘yad. Bolani qaysidir tengquriga qiyoslar ekan unga dakki berishi tayin “seni undan qayering kam, undan o‘rnak olsang bo‘lmaydimi “shu va shunga o‘xshash koyishlarni eshitgan bolada o‘sha tengquriga nisbatan nafrat yoki muomilasida salbiy o‘zgarishlar yuzaga keladi, tarbiya qiluvchi shaxs esa bola tarbiyasida ezgu fazilat o‘rnida “hasad” atalmish bir illatni paydo qilib qo‘yadi. agar mana shu qiyosiy tarbiyani ota ona boshqa bir yo‘l bilan bolaga singdirsa uning natijasi albatta bo‘ladi. Yuqoridagi tanbehlarni bolaga “seni harakating undanda yaxshiligiga biz ishonamiz, senga bo‘lgan ishonchimizni oqlaysan degan umiddamiz, yoki bolam sen hammasini uddalay olasan ahir sen mening farzandimsan “deya aytadigan bo‘lsak bolada o‘ziga bo‘lgan ishonch ortadi, u yaxshiroq o‘qishga, ota – onasining say harakatlarini munosib baholashga odatlanadi. Shu bilan birgalikda ota – onasiga nisbatan fahr tuyg‘usi ham voyaga yetib boradi.

Jomiy hazratlari o‘z pand-u nasihatlarida ota onalarga shunday maslahat beradilar “Bola yetti yoshga yetgacha uni ilm olishga va johillik botqog‘idan qutqarishga uriniladi, agar unga ilm o‘rgatishning iloji bo‘lmasa birorta yaxshi hunarga o‘rgatiladi. Agar sening moling qancha ko‘p bo‘lsa ularni farzandingni ilm va hunar olishi yo‘lida sarfla. Ilm yo hunar o‘rganmagan kishilar uch toifadagi kishilardir ular yo zoxid, yo tanbal yoki takabbur kishilardi. Agar u zoxid bo‘lsa ta’na balosiga giriftor bo‘ladi, agar tanbal bo‘lsa nochorlikdan oxiri o‘g‘irlik yo‘liga kiradi. Kimki kasb-u korga ega bo‘lsa bunday illatlardan uzoqda bo‘ladi”. Har bir ota – ona o‘tayotgan on, har daqiqadan farzandlarini ilm va adab saviyasini yuksaltirish uchun unumli foydalanishi zarur. Farzand deb atalmish ulug‘ ne‘matning tarbiyasi kelajakda qanday inson bo‘lib voyaga yetishi birinchi navbatda ota- onaning so‘ngra o‘z farzandlari tarbiyasiga befarq bo‘lmagan millatning zimmasidadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Tursunxo‘ja Hidoyatxo‘jaev “Farzandar jannat rayxonlaridir” T., 2002 yil.
2. Yusupova, Shahlo, and Faroxat Odiljonovna Mirzayeva. "OILADA SHAXS TARBIYASI–JAMIYAT TINCHLIGI GAROVI." *SCHOLAR* 1.10 (2023): 111-114.
3. Odiljonovna, Mirzayeva Faroxat, and Mamadaliyeva Fotima. "XALQ OG ‘ZAKI IJODI ASOSIDA YOSHLARNI MA’NAVIY-AXLOQIY TARBIYALASH." *Conference Zone*. 2022.